נח: ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

מפני מה לא נשא אדם את בתו. שכשאכלה חוה מעץ הדעת היתה רואה למות מיד ואי משום אדם שהיה שרוי בגלח אשה היה יכול ליקח בתו ומסיק כדי שישא קין את אחותו: **מי איבא מידי דלישראל שרי ולכותי אסור.** משמע לישראל מותר באשתו בשלא כדרכה וכן משמע בסוף פ"ב דנדרים (דף כ:) הכא איתמר דאמרי קמיה דרבי אמרה לו רבי ערכתי לו שלחן והפכו אמר לה בתי התורה התירה לו ולא היינו היא למעלה והוא למטה דמה מפסדת בכך אלא שלא כדרכה שמעערמה כדאמר התם (לא) אם תענה את בעלי שלא כדרכן ואמר ושכב אותה כדרכה ויענה שלא כדרכה ובקשה דנספ"ג דיבמות (דף לד:) חשיב שלא כדרכה מעשה ער ואונן וי"ל דלא אסיר אלא שעושה כך תדיר שלא מתעבר ויכמיש יופיה אבל אם רוב תשמישו כדרכה אלא שבאקראי מתאוה לה שלא כדרכה [שריש]:

קין ידא. פ"ה שהיה רגיל להכות את מבירו וקנסו בכך וי"ל דלינא הוא דהא מקרא דריש וזרוע רמה תשבר ובפ' כל היד (נדה דף יג: ושם) גבי יד לאמה תקלן אמר דינא תנן כדרב הונא דרב הונא קן ידא אלמא דינא הוא והא דאשכחן בפ' ד' וה' (כ"ק דף לז.) גבי חנן בישא דרב הונא גופיה לא מייבו אלא ממון שאני הכא דמועד ורגיל בכך היה להכות בגרוף דדיניה הוא בכך וכן יד לאמה רגיל בכך[ש]:

אלא

אביו דומיא דאמו ואמו דומיא דאביו לא משכחת לה אלא באחווה ורבי עקיבא מוטב לאוקמיה באשת אביו דאיקרי ערות אביו לאפוקי אחות אביו דשאר אביו איקרי ערות אביו לא איקרי ת"ש [1]ויקח עמרם את יוכבד דודתו מאי לאו דודתו מן האם לא דודתו מן האב ת"ש [2]וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי מכלל דבת האם אסורה ותסברא אחותו הואי בת אחיו הואי וכיון דהכי הוא לא שנא מן האב ולא שנא מן האם שריא אלא התם הכי קאמר ליה קורבא דאחות אית לי בהדה מאבא ולא מאמא ת"ש מפני מה לא נשא אדם את בתו כדי שישא קין את אחותו שנאמר [3]כי אמרתי עולם חסד יבנה הא לאו הכי אסירא כיון דאשתרי אשתרי אמר רב הונא כותי [4]מותר בבתו וא"ת מפני מה לא נשא אדם את בתו כדי שישא קין את אחותו משום עולם חסד יבנה ואיכא דאמרי אמר רב הונא כותי אסור בבתו תדע שלא נשא אדם את בתו ולא היא התם היינו טעמא כדי שישא קין את אחותו משום דעולם חסד יבנה אמר רב חסדא [5]עבד מותר באמו ומותר בבתו יצא מכלל כותי ולכלל ישראל לא בא [6]כי אתא רב דימי אמר ר' אלעזר אמר ר' חנינא [7]בן נח שייחד שפחה לעבדו ובא עליה נהרג עליה מאימת אמר רב נחמן [8]מדקראו לה רביתא דפלניא מאימת התרתה אמר רב הונא [9]משפרעה ראשה בשוק א"ר אלעזר א"ר חנינא בן נח שבא על אשתו שלא כדרכה חייב שנאמר [10]ודבק ולא שלא כדרכה אמר רבא מי איכא מידי [11]דישראל לא מיחייב וכותי מיחייב אלא אמר רבא [12]בן נח שבא על אשת חבירו שלא כדרכה פטור מאי טעמא באשתו ולא באשת חבירו ודבק ולא שלא כדרכה א"ר חנינא [13]עובד כוכבים שהכה את ישראל חייב מיתה שנאמר [14]ויפן כה וכה וירא כי אין איש [ויך את המצרי] וגו' וא"ר חנינא הסוטר לועו של ישראל כאילו סוטר לועו של שכינה שנאמר [15]מוקש אדם ילע קודש: מגביה עבדו שבת סימן: אמר ריש לקיש [16]המגביה ידו על חבירו אע"פ שלא הכהו נקרא רשע שנאמר [17]ויאמר לרשע למה תכה רעך למה הכית לא נאמר אלא למה תכה אף על פי שלא הכהו נקרא רשע (אמר) זעירי א"ר חנינא נקרא חוטא שנאמר [18]ואם לא לקחתי בחזקה וכתיב [19]ותהי חטאת הנערים גדולה מאד רב הונא אמר תיקצץ ידו שנאמר [20]וזרוע רמה תשבר [21]רב הונא קץ ידא ר"א אומר אין לו תקנה אלא קבורה שנאמר [22]ואיש זרוע לו הארץ וא"ר אלעזר לא נתנה קרקע אלא לבעלי זרועות שנאמר ואיש זרוע לו הארץ ואר"ל מאי דכתיב [23]עובד אדמתו ישבע לחם אם עושה אדם עצמו כעבד לאדמה ישבע לחם ואם לאו לא ישבע לחם ואר"ל [24]עובד כוכבים ששבת חייב מיתה שנא' [25]יום ולילה לא ישבותו ואמר מר [26]אזהרה שלהן זו היא מיתתן [27]אמר רבינא אפי' שני בשבת וליחשבה גבי ז' מצות כי קא חשיב שב ואל תעשה קום עשה לא קא חשיב

והא

לו אם תכה להפקיר עלמה: **משפרע ראשה בשוק.** שהיו רגילות אף הנכריות הנשואות שלא בלאת בראש פרוע: **שלא כדרכה.** אין כאן דבק [ש] א) שמתוך שאינה נהנית בדבר אינה נדבקת עמו: **כאשתו ולא כאשת חבירו.** שלא אקבה מורה אלא בדביקה: **ויך את המצרי.** משום דהכה אים עברי: **מוקש אדם ילע קדש.** הנוקש את האדם היינו ישראל שקרויין אדם דכתיב (יחזקאל לד) ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם אתם קרוין אדם וכו': **ילע קודש.** כאלו לועה את הקדש כלומר כסוטר על לועו. סוטר מכה: **אם לא לקחתי בחזקה.** בבני עלי כתיב שהיו מוקפים בנשר הזבחים ואומר אם לא אתן לי אקח בחזקה דהיינו ממרים ידו שהיו מגזמין להכות: **וזרוע רמה.** הרגיל לרום ידו על חבירו: **קץ ידא.** מאדם אחד שהיה רגיל להכות את חבירו וקנסו בכך כדאמר בפרקין דלעיל (דף מו.) כ"ד היו מכין ועושין שלא מן התורה לעשות סייג וגדר לדבר: **אין זרוע.** אים שמניף זרוע לו האדם מתוקנת לקבורה כלומר ראוי להמיתו ולקוברו: **לא נתנה קרקע.** כלומר אין ראוי לקנות קרקע אלא לבני זרוע מפני שהתגר רבה ע"י קרקע שבאות בהמות ומפסידות וגנבים ומוכרין עליו ונרין שיהא חזק לעמוד כנגדן: **כעבד לאדמה.** לעסוק בה תמיד לחרישה והשקאה ויכוס ועידור: **עובד כוכבי ששבת.** ממלאכתו יום שלם חייב מיתה שנא' יום ולילה לא ישבותו. וקא דריש ליה לא ישבותו ממלאכה דאכני אדם נמי קאי ולא תימא לא ישבותו אהך ששת עתים דקרא קאי כלומר לא יבטלו ולא יפסקו מלהיות: **פטיעא** לא גרסי' דהא טובא קמ"ל דאכני אדם קאי: **אמר רבינא אפי' שני בשבת.** לא תימא שביתה דקאמר ר"ל לשום חובה קאמר ב) דלא לכוון לשבות כגון בשבת שהוא יום שביתה לישראל או אחד בשבת שבשבתין בוי) אלא מנוחה בעלמא קא אסר להו אלא יבטלו ממלאכה ואפי' יום שאינו בר שביתה. שני בשבת יומא קמא דלאו יום בר שביתה נקט וה"ה דהוה מצי למינקט שליש ורביעי: **קום עשה לא חשיב.** והאי לא ישבותו קום עשה מלאכה היא:

והא

עין משפט נר מצוה

קה א מיי' פ"ט מהל' מלכים הלכה ה ופי"ד מהלכות איסורי ביאה הלכה י סמג עשין קכב: קו ב מיי' פי"ב מהלכות איסורי ביאה הלי"א:
קז ג ד ה מיי' פ"ט מהל' מלכים הלכה ח:
קח ו מיי' שם הלכה ז:
קט ז מיי' פי"ט שם הלכה ו ופי"ה מהל' מוכל הלי"ג:
קי ח מיי' פ"ה מהלכות מוכל ומזיק הלכה ב סמג עשין ע טוש"ע חו"מ סימן תכ סעיף ח:
קיא ט י מיי' פי"ט מהל' מלכים הלכה ט:

תורה אור השלם

1. ויקח עמרם את יוכבד דדתו לו לאשה ותלד לו את אהרן ואת משה ושני חיי עמרם שבע ושלשים ומאת שנה: שמות ו כ
2. וגם אמנה אחותי בת אבי הוא אך לא בת אמי ותהי לי לאשה:
בראשית כ יב
3. כי אמרתי עולם חסד יבנה שמים תכין אמונתך בהם: תהלים פט ג
4. על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד: בראשית ב כד
5. חיפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי וטמנהו בחול:
שמות ב יב
6. מוקש אדם ילע קדש ואחר נדרים לבקר:
משלי כ כה
7. ויצא ביום השני והנה שני אנשים עברים נצים ויאמר לרשע למה תכה רעך: שמות ב יג
8. ויאמר אליו האיש קטר יקטירון ביום החלב וקח לך כאשר תאוה נפשך ואמר לא כי עתה תתן ואם לא לקחתי בחזקה: שמואל א ב טז
9. ותהי חטאת הנערים גדולה מאד את פני יי כי נאצו האנשים את מנחת יי: שמואל א ב יז
10. ויקנא מרשעים אורם חרוץ רמה תשבר: איוב לח טו
11. ואיש זרוע לו הארץ ונשוא פנים ישב בה:
איוב כב ח
12. עבד אדמתו ישבע לחם ומרדף ריקים חסר לב: משלי יב יא
13. עד כל ימי הארץ זרע וקציר וקר וחם וקיץ וחרף ויום וליילה לא ישבתו: בראשית ח כב

מסורת הש"ס

א) [לעיל מ:], כ) גי' רש"ל לליסראל שרי ולכותי אסור וכ"כ תוס' והכמ"ה ד"ה מי מיכא מידי וע"ר תוס' יבמות לב: ד"ה ולא כמעשה וכו' שהי' הגרסא לפניהם כמו לאותה לפנינו הכא וכתבו שם דלא מתייב היינו דלישראל שרי ע"ש], ג) נדה יג:, ד) [עי' תוס' ע"ז סד: ד"ה לאוהבו וכו'], ה) רש"ל ס"א, פטיעא אמר רבינא לא גרסה אלא לשני כשבת, ו) [כרתות כ:], ז) [סנ:], ח) [ע"א], ט) [כרתות כ:], י) [ל' ואוס אחר יקח], יא) [יבמות כב:], יב) [ל' ללמדן], יג) כמ"ל טוסף: הענלים, יד) [יומא עז: ע"ש ובגר"א שם ד"ה אם תענה וכו' ועוד שם ד"ה מביאו וכו' ומצוה לישבן], טו) [וע"ע תוס' יבמות לד: ד"ה ולא כמעשה וכו'], טז) [ועי' תוס' נדה יג: ד"ה דינא].

גליון הש"ס

רש"י ד"ה שלא בדרכה וכו' שבתוך שאינה נהנית. עי' יומא דף פ"ה ע"א תוס' ד"ה מה רוצה. ובקדושין דף כב ע"ב:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה חסד וכו' שלא לאדם:

הגהות מהר"ב רגשבורג

א) רש"י ד"ה שלא בדרכה אין כאן דבק שמתוך שאינה. ב"ב עי' קדושין כ"ב ע"ב מתן ליתא לן דלאו דהאלה אית לה לתרוייהו כי לע"ע ישיין יומא ע"ז ע"ב רש"י ד"ה מביאות כי' וכמ"ש שם הפר"ח בספר מים חיים ישיש ילחק שם:

מוסף רש"י

בן נח שייחד שפחה לעבדו ובא עליה נהרג עליה. מכות נזל, ולע"ל שאין זו כעולת כעל לאשתו אלא דומיא בעבל לאמה בתחילה ובהמה' [ע"ל]. אזהרה שלהן זו היא מיתתן. דלאו בעו התרלה [ע"ז ביות ד"ה].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com